

Stortinget - Kommunal- og forvaltningskomiteen
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref.

Vår ref.
23/5661 - AVA

Dato
08.01.2024

Brev til statsråden om representantforslag 56 S - Representantforslag om opprettelse av asylmottak i tredjeland

Jeg viser til brev 12. desember 2023 fra kommunal- og forvaltningskomiteen, der komiteen ber om Justis- og beredskapsdepartementets vurdering av representantforslag 56 S (2023-2024) fra stortingsrepresentant Erlend Wiborg om opprettelse av asylmottak i tredjeland.

1. Stortinget ber regjeringen fremme et lovforslag om opprettelse av asylmottak i utlandet, tilsvarende det danske lovforslaget L 226 (2021–2022), vedtatt i Folketinget 3. juni 2021, eller lignende modeller fra andre europeiske land.

2. Stortinget ber regjeringen inngå et samarbeid med Danmark, Storbritannia og/eller Italia med sikte på å få på plass en felles løsning for asylmottak i utlandet.

Representanten viser til at Danmark har endret sin utlendingslov for å muliggjøre asylsaksbehandling utenfor Europa, og at Storbritannia har inngått en avtale med Rwanda om overføring av asylsøkere for behandling av asylsøknad og etterfølgende tilbud. I tillegg vises det til at Italia og Albania har inngått en avtale om å huse asylsøkere som ankommer sjøveien til Europa i Albania. Departementet er godt kjent med dette arbeidet, og vi følger nøye med på ulike tiltak i andre europeiske land som kan vise seg å være aktuelle også for Norge.

Det er mulig å overføre asylsøkere til asylsaksbehandling i land utenfor Europa dersom en rekke forutsetninger er på plass. Norges internasjonale forpliktelser setter imidlertid skranker for hvordan et slikt initiativ kan innrettes. I Prop. 1 S (2018-2019) vurderte Justis- og beredskapsdepartementet og Utenriksdepartementet en tilsvarende problemstilling; adgangen til å transportere asylsøkere til sentre i tredjeland for ferdigbehandling av asylsøknadene under europeisk ansvar. I gjennomgangen var

forutsetningen at alle eller et utvalg av de som fyller vilkårene for beskyttelse, kunne få opphold i Europa (gjenbosetting), i motsetning til de britiske og danske modellene, der tredjelandet skal gi beskyttelse. Et annet premiss var at det skulle være en felleseuropeisk asylsaksbehandling. Hvorvidt det er ønskelig å innføre en slik eller en lignende ordning, er et politisk spørsmål.

Å inngå avtale med andre land om asylsaksbehandling og opphold til anerkjente flyktninger og ev. retur av de som ikke har et beskyttelsesbehov, utløser en rekke juridiske, økonomiske og praktiske utfordringer. Det faktum at verken Danmark, Storbritannia eller andre land har iverksatt en ordning med asylbehandling i et tredjeland, viser kompleksiteten ved å gjennomføre dette. Norge må også respektere Dublin III-forordningen, som etablerer hvilket land i Europa som er ansvarlig for å behandle en asylsøknad. Avtaler som kan påvirke Dublin-systemet kan få konsekvenser både for andre europeiske lands forpliktelser og for asylsøkeres rettigheter.

Den danske og britiske løsningen innebærer at henviste asylsøkere blir overført til land utenfor Europa, uavhengig av om asylsøkeren har noen form for tilknytning til det aktuelle tredjelandet eller ikke. Adgangen til å kunne henvise asylsøkere til trygge tredjeland utenfor Europa er i dagens lovverk regulert i utlendingsloven (utl.) § 32 første ledd bokstav d. Praksis knyttet til denne bestemmelsen ble vurdert i 2022, og 2. februar 2022 klargjorde departementet gjennom en instruks til UDI, GI-2/2022, at det etter en konkret og individuell vurdering kan henvises til tredjeland så sant søkeren ikke risikerer å bli utsatt for behandling i strid med Grunnloven eller våre folkerettslige forpliktelser.

Jeg er enig med representanten i at gjeldende asylordning blir brukt av mange mennesker som ikke har et beskyttelsesbehov. Nettopp det er en utfordring som krever internasjonale løsninger, og som EU forsøker å finne løsninger på i noen av de nye rettsaktene det nå er politisk enighet om i EU. Norge har derfor uttrykt støtte til forslagene i migrasjons- og asylopakten om å styrke asylhåndteringen i EU, blant annet ved å etablere en innledende prosedyre for å skille personer som hevder å ha beskyttelsesbehov fra øvrige migranter som ankommer på en uautorisert måte, og hurtig returnere sistnevnte kategori ut av Schengen-området.

Jeg oppfatter at den danske og britiske ordningen primært skal virke forebyggende på potensielle nye asylsøkere, slik at personer uten beskyttelsesbehov lar være å søke asyl. Det er ikke gitt at en slik ordning fører til mindre irregulær migrasjon mot disse landene, selv om antallet asylsøkere minker. Utfordringen med irregulær migrasjon til Europa vil neppe løses med et slikt grep alene, idet migranter kan velge å leve skjult og la være å søke om asyl. Det blir interessant å se erfaringene de gjør seg.

For regjeringen er det viktig at Norge opererer i tråd med internasjonale konvensjoner, i overensstemmelse med våre menneskerettslige forpliktelser, at rettsikkerheten til asylsøkerne ivaretas og at tiltakene vi iverksetter bidrar til å redusere omfanget av migranter som tar en livsfarlig reise til Europa. Det er også viktig at eventuelle nye initiativer tas i tett samarbeid med europeiske partnere dersom vi skal lykkes. Dette er også bakgrunnen for at regjeringen i Hurdalsplattformen er tydelige på at vi vil bygge opp en solidaritetspott i utviklingsbudsjettet for å bedre forholdene for mennesker på

flukt og lokalsamfunnene som mottar flyktninger og fordrevne. Omtalen i Statsbudsjettet er endret for å synliggjøre denne satsingen fra og med 2023-budsjettet, se eget budsjettkapittel under Utenriksdepartementet, *kap. 153 Flyktninger, fordrevne og vertssamfunn*.

Regjeringen skal føre en rettferdig og helhetlig innvandringspolitikk, som er forutsigbar og ansvarlig, og som tar utgangspunkt i brede forlik i Stortinget. Regjeringen arbeider for tiden ikke med å fremme et lovforslag om opprettelse av asylmottak i utlandet eller å inngå samarbeid med Danmark, Storbritannia eller andre land slik representanten foreslår. Norge vil fortsette å delta i internasjonale samtaler om migrasjonsspørsmål og vil søke løsninger som ivaretar den enkeltes rett til beskyttelse og statenes behov for kontroll over innvandringen, både innenfor FN og med europeiske stater innenfor rammen av nasjonal råderett.

Med hilsen

Emilie Mehl

Dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur